

Čís. 3608.

Uzavřena-li dle tvrzení žaloby zvláštní dohoda o náhradě škody, způsobené zvěří, jest smluvní nárok vymáhati pořadem práva.

(Rozh. ze dne 12. března 1924, R I 190/24.)

Dle žalobního přednesu dohodl se žalobce se žalovaným jako nájemníkem honitby (v Čechách), že nahradí mu žalovaný škodu v mandelích dle toho, jak velká škoda bude zjištěna, a obě strany zjistily výši škody a dohodly se dále na tom, že uznají cenu obilí, kterou ustanoví okresní správní komise v Ch. Tato cenu ustanovila, avšak žalovaný zdráhal se škodu na základě toho vypočtenou žalobci zaplatiti, pročez se jí žalobce domáhal pořadem práva. Soud první stolice odmítl žalobu pro nepřipustnost pořadu práva, rekursní soud zrušil napadené usnesení a uložil prvnímu soudu, by jednal o žalobě. Důvody: Prvý soudce odmítl žalobu pro nepřipustnost pořadu práva z toho důvodu, že předmětem jejím jest náhrada škody, zvěří způsobené, ve smyslu §u 46 zákona ze dne 1. června 1866, čís. 49 z. zák., která dle posledního odstavce téhož §u vyhledána býti má soudem smírčím dle §u 46 téhož zákona k tomu konci zřízeným. Stížnost žalobcovu do usnesení tohoto shledává rekursní soud odůvodněnou. Žalobce tvrdí, že stala se mezi ním a žalovaným úmluva o náhradě škody zvěří způsobené a žaluje o splnění této úmluvy. Proto není v tomto případě dle ustanovení §u 45 odstavec třetí zákona ze dne 1. června 1866, čís. 49 z. zák. pro Čechy příslušným soud smírčí dle §u 46 téhož zákona zřízený, nýbrž řádný soud, který rozhodovati má o tom, zda stala se úmluva, žalobcem tvrzená, a zda žalobní nárok na základě úmluvy jest odůvodněn.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Sám honební zákon ustanovuje v §u 45 odstavec třetí, že náhradní nároky zde uvedené jest uplatniti před smírčím soudem, k tomu cíli zřízeným, pokud v pachtovní smlouvě nebo jinou dohodou stran nebylo něco jiného ustanoveno. Takovou dohodu tvrdí žalobce dle obsahu žaloby. Právo z této dohody, smlouvy, jako právo čistě soukromoprávní, uplatniti jest na soudě. Pro posouzení připustnosti pořadu práva, příslušnosti řádného soudu k projednání žaloby o tuto smlouvu opřené, jest rozhodným jedině obsah žaloby (§ 41 odstavec druhý j. n.) a žaloba touto smlouvou též trvá, nebo padá. Srv. rozh. Nejvyššího soudu sb. Dr. Vážný čís. 22.

Čís. 3609.

Pojišťovací obchody, jež uzavřela cizozemská pojišťovna s tuzemcem, nejsou neplatny proto, že pojišťovna nebyla v tuzemsku připuštěna k obchodování.

Předpis Šu 47 pojišť. zákona v Československu dosud neplatí. Jde-li o společnost cizí, nerakouskou, nelze použití práva platného v Rakousku jen proto, že tam měla pojišťovna generální representaci.

Pokud uvedení pojistníka v podstatný omyl sprostředkujícím jednatelem zakládá neplatnost pojišťovací smlouvy.

(Rozh. ze dne 12. března 1924, Rv I 1530/23.)

Žalobě pojištěnců o neplatnost pojišťovacích smluv, uzavřených s budapeštskou pojišťovnou, procesní soud první stolice vyhověl, odvolací soud žalobu zamítl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Nesprávným jest názor, že obě pojistky jsou neplatny již podle Šu 879 první odstavec obč. zák., poněvadž žalovaná pojišťovna, nezažádavši za připuštění k obchodování na území Československé republiky, není dle vládního nařízení ze dne 10. června 1919, čís. 321 sb. z. a n. oprávněna, zde obchodovati. Ani toto vládní nařízení, ani císařské nařízení ze dne 29. listopadu 1865, čís. 127 ř. zák., platné dle zákona ze dne 29. března 1873, čís. 42 ř. zák. pro provozování obchodů cizozemskými pojišťovnami v tuzemsku, nedotýkají se soukromoprávní způsobilosti cizozemských pojišťoven a platnosti jich obchodů v tuzemsku dojednaných, pročez zůstaly ohledně nich v platnosti § 33 obč. zák., zaručující cizozemcům v oboru soukromoprávním stejná práva jako tuzemcům, a čl. 276 obch. zák., že platnosti obchodu není na újmu, je-li některé ze smluvních stran ze živnostensko-policejních nebo jiných důvodů zakázáno, provozovati a ujednávat obchody. Není proto ani vadou řízení, že nebylo otázano ministerstvo vnitra, zda bylo žalované pojišťovně obchodování zakázáno. Právně mylným jest dovolávání se předpisu Šu 47 zák. o smlouvě pojišťovací ze dne 23. prosince 1917, čís. 501 ř. zák., neboť obě smlouvy musí býti posuzovány podle zákonů zdejších, a v Československu nevešel onen předpis ještě v platnost. Žalobci tvrdí sice, že platí již v Rakousku a že sluší posuzovati obě smlouvy podle něho, poněvadž k nim došlo přijetím návrhu žalovanou pojišťovnou ve Vídni; ale nelze mu přisvědčiti. Žalovaná pojišťovna není společností rakouskou, nýbrž maďarskou, pojišťovací smlouvy nebyly ujednány v Rakousku, nýbrž jednak v Československu, kde byl sepsán návrh, jednak v Budapešti, kde má pojišťovna své sídlo a ředitelství a kde jsou obě pojistky také datovány. Okolnost, že pojišťovna má representaci také ve Vídni a že tato representace jest na pojistce spolupodepsána, nestačí, by smlouva byla posuzována podle práva rakouského. K tomu by bylo třeba dle Šu 37 obč. zák., aby celá smlouva byla ujednána výhradně na území republiky Rakouské. Bezpodstatna jest tedy i výtku neúplnosti řízení, opírající se o to, že nebylo otázano ministerstvo spravedlnosti, zda platí § 47 zák. o pojišťovací smlouvě v Rakousku. Roz-

hodnutí sporu závisí jenom na tom, zda týkal se omyl, ve který žalobci byli při sepisování pojišťovacího návrhu agentem L-em uvedeni, podstatných částí smlouvy, a zda žalovaná pojišťovna jest za omyl ten zodpovědna. Nutno souhlasiti s odvolacím soudem v tom, že pojišťovna neručí za omyl, ve který byli žalobci agentem L-em uvedeni. Nepravdivá ujišťování L-ova, že všechny zaplacené částky budou žalobcům bez úroku vráceny, když by nemohli již dále platiti roční premie, a že obdrží každá tři léta 40% ze všech již zaplacených částek jako dividendu, týkají se arci samého obsahu smlouvy a to podstatné její části, neboť výhody tyto jsou tak značné, že svědčí jednak o zvláštní nezkušenosti a lehkověrnosti žalobců, když jim uvěřili, jednak však činí zcela hodnověrným jejich tvrzení, že jen tyto výhody je přiměly ke smlouvě. Sluší tedy uvažovati, zda žalovaná pojišťovna ručí za ono nepravdivé předstírání L-ovo a vzbuzený jím další omyl žalobců, že považovali podpis pojišťovacího návrhu za podpis hotové již smlouvy za podmínek, L-em jim oznámených. V tomto směru nerozhoduje ovšem ani, co L. sám žalobcům řekl, ani jak si žalobci slova L-ova vykládali a jak si jeho poměr k pojišťovně představovali, nýbrž pouze, jakým tento jeho poměr k pojišťovně skutečně byl. Bylo zjištěno, že v návrhu ze dne 26. listopadu 1920, jež L. u přítomnosti žalobců sepsal a žalobci podepsali, jest na první straně tučným písmem vytištěno, že agenti a inspektoři společnosti jsou splnomocněni pouze přijímati návrh na pojištění a závavek, že rozhodnutí o přijetí neb odmítnutí návrhu jest vyhrazeno pouze ústřednímu ředitelství v Budapešti a že ústní vedlejší úmluvy s agenty neb úředníky pojišťovny jsou neplatny. Také potvrzení o závavku ze dne 26. listopadu 1920, které žalobcům bylo vydáno, obsahuje stejné upozornění. Žalovaná pojišťovna dala tím zřetelně a pro žalobce poznatelně na jevo, že L. jest jen sprostředkovatelem písemného návrhu, nemá práva, sám ujednávat smlouvy za pojišťovnu a stanoviti smluvní podmínky, a že pojišťovna nepovažuje ujednání s L-em pro sebe za závazná. Z toho plyne, že, co L. udal nepravdivě o obsahu sepsaného jím návrhu, udal nikoliv jako zmocněnec pojišťovny, nýbrž jako třetí, od pojišťovny odlišná osoba. Dle §u 875 obč. zák. činil by omyl, L-em v žalobcích vzbuzený, smlouvu neplatnou jen tehdy, kdyby pojišťovna, totiž její ústřední ředitelství, byla měla na jeho nepravdivém ujišťování účast anebo musila aspoň míti o něm zřejmě vědomost. To nebylo ani tvrzeno, tím méně prokázáno. Za omyl, ve který byli žalobci L-em uvedeni, jest zodpovědným jenom L. sám; pojišťovací smlouvy nemohou býti z tohoto důvodu prohlášeny za neplatné.

Čís. 3610.

Koupen-li celý stoh za jednotkovou cenu za 1 q, nemůže kupitel odstoupiti od smlouvy z důvodu, že prodatel napotom část stohu odřezal a jinému odprodal.

(Rozh. ze dne 12. března 1924, Rv I 1675/23.)